

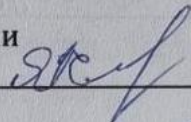
**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи
Кафедра економіки, підприємництва та економічної безпеки**

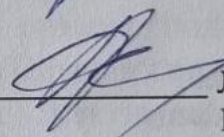
ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА

**на тему «Прямі податки та їх вплив на економічно-господарську
діяльність підприємств «Піратин сирзавод»»**

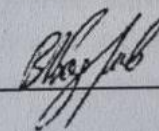
Здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня
II курсу, групи ЕМУз – 21-1
спеціальності 051 Економіка,
освітня програма «Управління бізнес-процесами
на підприємстві»

 Яремченко Ярослав Павлович

Науковий керівник

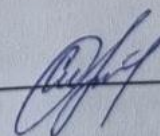
 Ляшенко Ганна
Павлівна, к.е.н., професор

Керівник освітньо-
професійної програми

 Бодров Володимир
Григорович, д.е.н.,
професор

Допущено до захисту за рішенням
кафедри економіки, підприємництва та
економічної безпеки,
протокол від 28.11.2022 № 6

Завідувач кафедри економіки,
підприємництва та економічної безпеки

 Слюсарева Л.В., д.е.н., професор

Ірпінь – 2023

Реєстрація № 66 07.02.2023 0.98
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки _____
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 80 13.02.23 _____
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова ЕК: _____ Кіндзерський Ю.В., д.е.н., с.н.
(підпис)

Заступник голови ЕК Лазебник _____ Лазебник Л.Л., д.е.н., професор
(підпис)

Члени комісії: Бодров _____ Бодров В.Г., д.е.н., професор
(підпис)

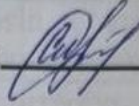
Марченко _____
(підпис)

Секретар комісії,
провідний фахівець
кафедри економіки, підприємництва та
економічної безпеки Сол

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Навчально-науковий інститут економічної безпеки
та митної справи,
Кафедра економіки, підприємництва
та економічної безпеки
Спеціальність 051 Економіка
Освітньо-професійна програма
«Управління бізнес-процесами на підприємстві»

Затверджую

Завідувач кафедри Л.В.Слюсарєва

Завдання на випускню кваліфікаційну (дипломну) роботу здобувачу вищої освіти

Яремченку Ярославу Павловичу

1. Тема випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

«Прямі податки та їх вплив на економічно-господарську діяльність підприємств «Пірятин сирзавод»»

Затверджена наказом ректора від 30 листопада 2021 р. № 1652

2. Строк здачі закінченої роботи 20 січня 2023 р.

3. Цільова установка: виявлення впливу прямих податків на економічно-господарську діяльність підприємств ТОВ «Пірятин сирзавод».

Мета роботи полягає у розкритті теоретичних аспектів, оцінці прямих податків та їх вплив на економічно-господарську діяльність підприємства, а також розробити пропозиції щодо вдосконалення їх впливу на підприємство.

Об'єкт дослідження: процес впливу прямих податків на економічну діяльність підприємства.

Предмет дослідження: розкриття теоретичних основ та оцінці прямих податків та діяльність підприємства.

База дослідження: ТОВ «Пірятин сирзавод».

4. Вихідні дані до роботи складають звітність підприємства за 2018-2020 рр., інтернет-ресурси, навчальні посібники, монографії та наукові статті в періодичних економічних виданнях.

5. Перелік графічного матеріалу: 7 таблиць, 7 рисунків.

6. Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань за кожним розділом): Розділ 1. Теоретичні основи прямих податків та їх вплив на економічно-господарську діяльність підприємства, 1.1. Економічна сутність та види прямих податків підприємства, 1.2. Вплив податкових факторів на результати діяльності підприємства. Розділ 2. Оцінка впливу прямих податків та їх вплив на економічно-господарську діяльність підприємства ТОВ «Пірятин сирзавод», 2.1. Організаційно-технічна характеристика підприємства та аналіз прямих податків ТОВ «Пірятин сирзавод», 2.2. Аналіз впливу прямих податків на економічну діяльність підприємства ТОВ «Пірятин сирзавод». Розділ 3.

Пропозиції щодо вдосконалення господарської діяльності підприємства.
7. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи	Строк виконання роботи	
		За планом	Ф
1.	Вибір теми дипломної роботи, затвердження плану виконання роботи	30.11.2021р.	
2.	Опрацювання літературних джерел за напрямком дослідження	03.03.2022 р.	
3.	Підготовка теоретичного розділу та подання її керівнику	06.04.2022 р.	
4.	Апробація результатів дослідження теоретичного опрацювання матеріалу (підготовка статті та/або тез доповіді на науковій конференції)	28.05.2022р.	
5.	Підготовка аналітичного розділу роботи та подання її керівнику	30.08.2022р.	
6.	Підготовка III розділу дипломної роботи та подання її керівнику	04.10.2022 р.	
7.	Підготовка 100% дипломної роботи та подання її керівнику	07.11.2022 р.	
8.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника	14.11.2022 р.	
9.	Попередній захист дипломної роботи	28.11.2022р.	
10.	Отримання відгуку керівника дипломної роботи	18.01.2023р.	
11.	Рецензування дипломної роботи	20.01.2023р.	
12.	Представлення роботи для перевірки на плагіат	20.01.2023р.	
13.	Захист дипломної роботи	13.02.2023р.	

Дата видачі завдання 30 листопада 2021 р.

Керівник випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи _____

Ляшенко І
Павлівна, і
професор

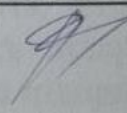
Керівник освітньо-професійної програми _____

Бодров Володимир
Григорович
д.е.н., проф

Завдання до виконання отримав
здобувач вищої освіти _____

Яремченко Ярослав Павлович

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1. Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 25	20		
2. Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 5	4		
3. Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	4		
4. Рецензент	від 0 до 5	4		
5. Передзахист (якість та повнота представленого матеріалу, рішення щодо балів залишається за комісією)	від 1 до 10	6		
РАЗОМ БАЛІВ*	від 0 до 50	38		
ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 10	10		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	25		
4. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	2		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	42		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	80		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЄКТС

ЄКТС

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
80	B	4.5	13.02.23	
Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою		
90-100	A	5 (відмінно)		
80-89	B	4 (добре)		
70-79	C			
60-69	B	3 (задовільно)		
50-59	E			
35-49	EX	2 (незадовільно)		

АНОТАЦІЯ

Соціально відповідальний маркетинг як фактор забезпечення ефективності підприємства

Мета роботи полягає у розкритті теоретичних аспектів, оцінці прямих податків та їх вплив на економічно-господарську діяльність підприємства, а також розробити пропозиції щодо вдосконалення їх впливу на підприємство.

Завданнями роботи є розкриття економічної сутності та види прямих податків підприємства; дослідження впливу податкових факторів на результати діяльності підприємства; дослідження організаційно-технічної характеристики підприємства та аналіз прямих податків ТОВ «Пірятин сирзавод»; аналіз впливу прямих податків на економічну діяльність підприємства ТОВ «Пірятин сирзавод»; надання пропозиції щодо вдосконалення впливу прямих податків на економічно-господарську діяльність підприємства.

Предмет дослідження - розкриття теоретичних основ та оцінці прямих податків та діяльність підприємства.

Об'єктом дослідження виступає процес впливу прямих податків на економічну діяльність підприємства.

Базою дослідження виступають матеріали ТОВ «Пірятин сирзавод».

За результатами дослідження систематизовано теоретичні та практичні аспекти прямих податків та їх вплив на економічно-господарську діяльність підприємств «Пірятин сирзавод», а також запропоновано пропозиції щодо вдосконалення впливу прямих податків на економічно-господарську діяльність підприємства.

Одержані результати можуть бути використані у подальших теоретичних дослідженнях проблем підвищення ефективності діяльності ТОВ «Пірятин сирзавод», у практичній діяльності – для її удосконалення.

Дипломна робота містить 56 сторінки, список використаних джерел з 41 найменувань, 4 додатка.

Ключові слова: прямі податки, підприємство, економічно-господарська діяльність.

Рік виконання дипломної роботи 2021 р.

Рік захисту роботи 2023 р.

SUMMARY

Socially responsible marketing as a factor in ensuring the efficiency of enterprises

The purpose of the work is to reveal theoretical aspects, evaluate direct taxes and their impact on the economic activity of the enterprise, as well as develop proposals for improving their impact on the enterprise.

The tasks of the work are disclosure of the economic essence and types of direct taxes of the enterprise; study of the influence of tax factors on the results of the enterprise; study of the organizational and technical characteristics of the enterprise and analysis of direct taxes of «Piryatyn Syrzhavod»; analysis of the impact of direct taxes on the economic activity of the company «Piryatyn Syrzhavod»; providing a proposal for improving the impact of direct taxes on the economic activity of the enterprise.

The subject of the study is the disclosure of the theoretical foundations and assessment of direct taxes and the activities of the enterprise.

The object of the research is the process of influence of direct taxes on the economic activity of the enterprise.

The basis of the research is the materials of «Piryatyn Syrzhavod».

Based on the results of the study, the theoretical and practical aspects of direct taxes and their impact on the economic and economic activity of the enterprises «Piryatyn Syrzhavod» were systematized, as well as proposals were offered to improve the impact of direct taxes on the economic and economic activity of the enterprise.

The obtained results can be used in further theoretical studies of the problems of increasing the efficiency of the activity of «Piryatyn Syrzhavod», in practical activities - for its improvement.

The thesis contains 56 pages, a list of used sources from 41 titles, 4 appendices.

Keywords: direct taxes, enterprise, economic activity.

The year of completion of the thesis is 2021.

The year of job protection is 2023.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРЯМИХ ПОДАТКІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНО-ГОСПОДАРСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА	11
1.1. Економічна сутність та види прямих податків підприємства.....	11
1.2. Вплив податкових факторів на результати діяльності підприємства.....	18
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ВПЛИВУ ПРЯМИХ ПОДАТКІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНО-ГОСПОДАРСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА	
ТОВ «ПІРЯТИН СИРЗАВОД».....	25
2.1. Організаційно-технічна характеристика підприємства та аналіз прямих податків ТОВ «Пірятин сирзавод»	25
2.2. Аналіз впливу прямих податків на економічну діяльність підприємства ТОВ «Пірятин сирзавод»	38
РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ВПЛИВУ ПРЯМИХ ПОДАТКІВ НА ЕКОНОМІЧНО-ГОСПОДАРСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА	43
ВИСНОВКИ.....	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	51
ДОДАТКИ.....	56

ВСТУП

Сучасний стан української економіки, перебуваючи під впливом різних факторів, зазнає постійних змін, займаючи різні вектори свого розвитку. Адаптуючись до цих процесів, податкова система України зазнає суттєвих змін через зміни законодавства та інших факторів впливу, що в свою чергу викликає негативну реакцію з боку інших учасників податкових відносин: громадян та суб'єктів господарювання.

Особливістю прямих податків порівняно з непрямими є їх безпосередній зв'язок з об'єктом оподаткування та особою платника. З точки зору регулювання соціально-економічних процесів цей факт має велике значення, оскільки його врахування дозволяє спрямувати вплив держави на відповідні сфери діяльності, інституційні утворення та соціальні групи населення. Саме через це регуляторний потенціал прямих податків вважається більш потужним, що зумовлює підвищений інтерес до нього з боку держави та зумовлює необхідність вивчення специфіки, напрямків та умов практичного застосування.

Дослідженням прямих податків та їх вплив на економічно-господарську діяльність підприємств присвячено багато праць науковців, серед яких можна виділити наступних: Балашова О. В., Березовська С.В. Грановська І.В, Дубровський В.І., Думчиков М. О., Кміть В.М., Лазунда А.В., Козаренко Л. В., Пасічний М.Д., Подолянчук О.А. та інші.

Мета кваліфікаційної дипломної роботи полягає у розкритті теоретичних аспектів, оцінці прямих податків та їх вплив на економічно-господарську діяльність підприємства, а також розробити пропозиції щодо вдосконалення їх впливу на підприємство.

Відповідно до поставленої мети потрібно виконати наступні завдання:

- розкрити економічну сутність та види прямих податків підприємства;
- дослідити вплив податкових факторів на результати діяльності підприємства;

- дослідити організаційно-технічну характеристику підприємства та аналіз прямих податків ТОВ «Піратин сирзавод»;
- проаналізувати вплив прямих податків на економічну діяльність підприємства ТОВ «Піратин сирзавод»;
- надати пропозиції щодо вдосконалення впливу прямих податків на економічно-господарську діяльність підприємства.

Об'єктом виступає процес впливу прямих податків на економічну діяльність підприємства.

Базою дослідження було обрано ТОВ «Піратин сирзавод».

Предметом дослідження є розкриття теоретичних основ та оцінці прямих податків та діяльність підприємства.

У роботі використано загальнонаукові та спеціалізовані методи, а саме: методом порівняльно-історичного аналізу та системно-функціональний – узагальнити сучасні теоретичні концепції щодо створення та функціонування механізму прямого оподаткування; аналіз і синтез - вивчати предмет дослідження в цілісності, єдності, взаємозв'язку його складових частин; економіко-статистичний – при вивченні та узагальненні статистичної інформації для виявлення ролі прямого оподаткування на підприємстві; графічний – для графічного відображення результатів та інші.

Науково-практична значимість отриманих результатів полягає у визначенні особливостей прямого оподаткування підприємств та практична значимість полягає у підготовці рекомендацій щодо вдосконалення прямого оподаткування на підприємстві.

РОДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРЯМИХ ПОДАТКІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНО-ГОСПОДАРСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність та види прямих податків підприємства

У сучасних умовах важливим завданням, що визначає ефективність господарської діяльності суб'єктів господарювання та економічний розвиток країни загалом, є правильна побудова та гармонізація податкових відносин між суб'єктами господарювання, громадянами та державою.

Податки є однією з найважливіших частин економічної системи, оскільки вони забезпечують функціонування та соціально-економічний розвиток країни в цілому. Водночас податки є інструментом формування та управління фінансовою політикою держави[7].

Сьогодні податкова система України характеризується низьким рівнем податкової культури та недосконалістю податкового законодавства. На здійснення таких процесів впливають чинники об'єктивного та суб'єктивного характеру, серед яких особлива увага приділяється факторам фіскального характеру, що визначають необхідність та можливість забезпечення достатніх обсягів податкових надходжень. Для підвищення рівня конкурентоспроможності економіки та її стабілізації необхідно вдосконалити національну податкову систему.

Відповідно до чинної системи оподаткування всі податки класично підрозділяються за такими основними ознаками: за формою оподаткування (прямі та непрямі), за місцем реєстрації (нормативні та фіксовані), за рівнем здійснення (державні та місцеві), за платниками податків (від юридичних та фізичних осіб), за формою оплати (натуральна та грошова)[21, с.182].

Основна складова податкової системи – прямі податки – є одним із визначальних чинників розвитку економічної системи держави, вони проникають у всі сфери суспільного життя та об'єднують реалізацію економічних інтересів усіх суб'єктів національного економіка.

Під прямими податками Озерчук О. В. розуміє обов'язкові платежі, основою яких є доходи підприємницьких структур або населення. До таких податків належать податок на прибуток, податок на доходи фізичних осіб, єдиний податок, податок на майно та інші види податків[16, с.87]

Колектив авторів Пасєнко Т.В., Савченко Ю.М. зазначають, що прямі податки – це податки на окремі об'єкти власності або на доходи фізичних осіб, які зменшують розмір доходів їх платників [19, с.393].

Прямі податки на думку Дубровський В.І. - це податки, які стягуються внаслідок придбання та накопичення матеріальних благ, що залежать від доходу чи майна, та платниками яких є безпосередньо власники цих доходів чи майна[7].

Березовська С.В. визначаючи сутність прямих податків, також звертає увагу лише на одну ознаку – об'єкт оподаткування – прибуток, земля, капітал чи дохід юридичної чи фізичної особи, а також стверджує, що розмір такого податку залежить від розміру певного майна[2, с.28].

Автори Косач І.А., Жаворонок А.В., Марусяк Н.В. вважають, що прямі податки - це податки, що стягуються в результаті придбання і накопичення матеріальних благ, що залежать від доходу або власності, і платниками яких є безпосередньо власники цього доходу або власності. Вони, на відміну від опосередкованих, майже не впливають на ціни, але зменшують доходи платників, тим самим впливаючи на обсяг інвестицій і споживчий попит[13, с. 67].

Ключовими характеристиками прямих податків є:

1) вони стягуються з кожного підприємства і включаються у собівартість продукції стадії виробництва, отже, впливають процеси відтворення;

2) впливають на інвестиційну активність, ділову активність, споживання та накопичення капіталу, на розвиток інфляційних процесів, оскільки знижують доходи платників;

3) сума прямих податкових відрахувань до бюджету безпосередньо залежить від одержаних доходів громадян[21, с. 167].

Застосування прямих податків є одним із економічних методів управління та забезпечення зв'язку загальнодержавних інтересів з комерційними інтересами підприємців та підприємств незалежно від відомчої підпорядкованості, форм власності та організаційно-правової форми підприємства.

Прямі податки виступають ефективним фінансовим регулятором доходів платників податків, інвестицій, накопичення капіталу, ділової активності, сукупного споживання та виробництва продукції підприємства, якщо вони збільшується, то й надходження до бюджету стають більшими.

Природне зростання ролі прямих податків може бути забезпечено лише в результаті загальної зміни економічної ситуації в країні - економічного зростання, підвищення рівня доходів юридичних і фізичних осіб, тобто за рахунок створення сприятливого фінансового середовища для розвитку ринкових відносин[21, с. 214].

Податковий кодекс України передбачає такі прямі податки: податок з доходів фізичних осіб (18%); корпоративний прибутковий податок (18%); єдиний податок; податок на майно (земельний податок); орендної плати. Зазначимо, що в Україні застосовується пропорційна шкала оподаткування, тобто ставка, наприклад, податку на прибуток не залежить від її розміру[22].

«В сучасних умовах Податковий кодекс України регулює загальні принципи прямого оподаткування в Україні та регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, наприклад, визначає детальний перелік податків і зборів, що справляються в Україні, та порядок їх справляння, платників податків і зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження та обов'язки їх посадових осіб при здійсненні податкового контролю, а також відповідальність за недотримання податкового законодавства. Згідно з вітчизняним законодавством, в Україні розрізняють три види прямих податків (рис 1.1)» [22].

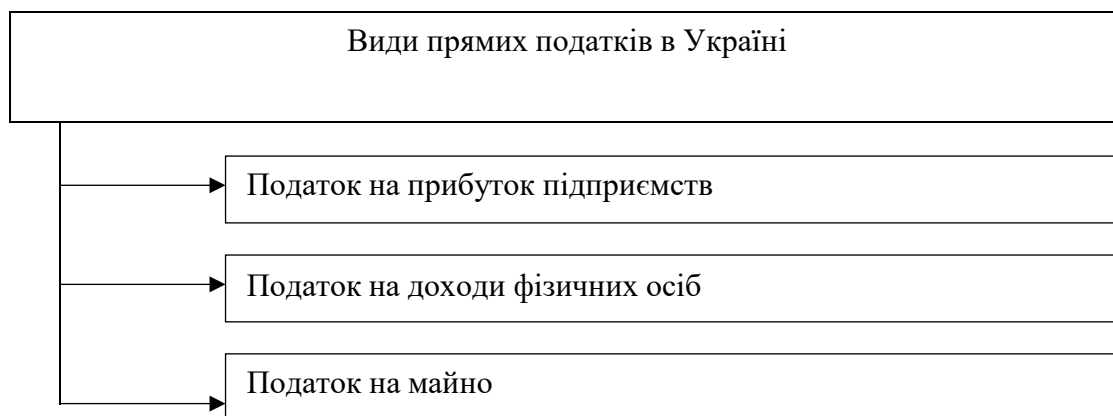

Рис.1.1 Види прямих податків в Україні

Джерело: складено автором на основі ПКУ[22].

Податок з доходів фізичних осіб (ПДФО) одна із основних джерел доходів державного бюджету і відіграє роль соціального регулятора, оскільки впливає кожного члена суспільства. Реформа податкового законодавства сприяла збільшенню податкових надходжень до бюджету та створила умови для посилення впливу податку на рівень життя населення. Основним напрямом подальшого вдосконалення законодавчої бази щодо цього податку має стати зниження податкового навантаження на соціально незахищені верстви населення та підвищення відповідальності платників податків за ухилення від сплати податків[22].

Платниками цього податку є: фізична особа-резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи; фізична особа-нерезидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні; податковий агент [22].

Якщо фізична особа – платник податку вперше отримує оподатковуваний дохід протягом податкового періоду, то перший податковий період починається з дня отримання такого доходу. Загальний оподатковуваний дохід є податковою базою і означає будь-який оподатковуваний дохід, нарахований платнику податків протягом звітного податкового періоду. Ставка податку становить 18% податкової бази.

Податок на прибуток підприємств є одним із найважливіших податків у групі прямих податків у податковій системі України. Податок на прибуток має

двозначний характер: з одного боку, він, як частина податкової системи, виступає як специфічна форма виробничих відносин, що становить його суспільний зміст; з іншого — частина вартості національного доходу в грошовій формі, зокрема доходу юридичних осіб, що характеризує його матеріальний зміст. Оподаткування прибутку підприємств потребує знання багатьох термінів, більшість із яких визначено в ПКУ[22].

Податок на прибуток підприємств виступає як регулятор економічних процесів, стимулятор економічної активності, інструмент податкового охоплення всього сформованого валового доходу, інструмент впливу на прийняття рішень на макрорівні, потужного важеля регулювання інноваційної діяльності підприємств. Ці характеристики дозволяють розкрити його економічну сутність [33, с. 121].

Суб'єктами оподаткування є юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність як на території України, так і за її межами. Об'єктом оподаткування є прибуток із джерелом походження з України та за кордоном, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності, щодо різниць, що виникають відповідно до положень цього Кодексу. Основна ставка податку становить 18% [22].

Податок на майно - цей податок складається з: податку на нерухоме майно, відмінне від землі; транспортний податок; плати за землю.

Платниками податку є фізичні та юридичні особи, а також нерезиденти, які є власниками об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості.

Об'єктом оподаткування є об'єкт житлової та нежитлової нерухомості та його частки. Базою оподаткування є загальна площа об'єкта житлової та нежитлової нерухомості, у тому числі його часток [22].

Об'єднання прямих податків у систему передбачає можливість їх класифікації, що дає змогу краще зрозуміти сутність цієї категорії (рис.1.2).

Рис.1.2 Класифікація прямих податків в Україні

Джерело: складено автором на основі ПКУ [22].

Відповідно за економічним змістом об'єкта оподаткування податки поділяються на три групи:

- податки на доходи і прибуток – обов'язкові платежі, що стягуються з чистого доходу фізичних та юридичних осіб за фактом його отримання. Безпосередніми об'єктами оподаткування є заробітна плата та інші доходи громадян, прибуток або валовий дохід підприємства;

- податки на майно - обов'язкові збори, які стягуються внаслідок наявності конкретного виду майна, що перебуває в приватній, колективній та 14 державних формах власності (податок на нерухоме майно, податок з власників транспортних засобів). На відміну від податків на споживання, які сплачуються тільки один раз при купівлі, податки на майно стягуються постійно, доки майно перебуває у власності. Оцінка майна може провадитись різними методами (вартість у грошовому виразі, площа будинку, потужність двигуна автомобіля тощо) [36, с. 184].

По органам державної влади, що їх встановлюють:

- загальнодержавні податки – обов'язкові платежі, які встановлюються вищими органами державної влади та обов'язкові до сплати за єдиними ставками по всій території України. Ці податки можуть формувати доходну частину як державного, і місцевого бюджету;

- місцеві податки та збори - обов'язкові платежі, які встановлюються органами місцевого самоврядування та підлягають сплаті за встановленими ставками лише на певній території. Місцеві податки та збори надходять виключно до місцевих бюджетів.

Реальні прямі податки - податки на майно, які передбачають оподаткування майна незалежно доходів його власників, тобто. об'єкт оподаткування тут первинний, а платник податку вторинний. До них належать: податку нерухомість, податку власників транспортних засобів[30, с. 101].

Особисті прямі податки - які встановлюється персонально для конкретного платника залежно від його доходу та з урахуванням платоспроможності платника. При цьому пріоритет надається платнику податку, а об'єкт оподаткування є другорядним. До цієї групи належать податки на доходи фізичних осіб, податок на прибуток підприємств.

Відмінність між особистими та реальними прямими податками полягає у відносинах між платником податків та об'єктом оподаткування. У індивідуальних випадках первинним явищем є платник, а вторинним явищем - об'єкт оподаткування. За реальних, навпаки, первинною підставою є об'єкт оподаткування, а платник — явище вторинне. Для держави не має значення, хто сплачуватиме ці податки, головне забезпечити їхнє повне надходження відповідно до обсягу об'єкта оподаткування[27].

Отже, прямі податки є вагомим грошовим регулятором соціально-економічної діяльності, вони є не лише важливим джерелом формування ресурсів державного бюджету, а й важливим інструментом державного регулювання доходів платників, інвестицій, накопичення капіталу, ділової активності, сукупного споживання та інших важливих факторів цілісності, стабільності та розвитку суспільства. Механізм дії системи прямого оподаткування має бути відрегульований таким чином, щоб він сприяв розвитку виробництва, накопиченню капіталу, напряду економіки у бік наукомісткого та капіталомісткого виробництва.

1.2. Вплив податкових факторів на результати діяльності підприємства

Важливе значення в податковій системі України мають прямі податки. Найбільш розвинена система прибуткового оподаткування. Оподаткування землі та майна як за бюджетною роллю, так і за впливом на платників податків ще не є достатньо значним. Причому це радше недолік, ніж перевага податкової системи. Є певні проблеми в системі оподаткування доходів. Це, перш за все, чітке розмежування оподаткування доходів юридичних і фізичних осіб. На заході податок на прибуток підприємств має високий рівень розвитку. З розвитком акціонерної форми власності в Україні прибуток стає важливою складовою доходу, а тому потребує спеціальних форм оподаткування. Система прямих податків регулює насамперед доходи юридичних і фізичних осіб, на відміну від непрямих податків, що впливають на ціни. Але, зрештою, як прямі, так і непрямі податки зменшують споживання, тим самим впливаючи на баланс попиту та пропозиції[10, с. 351].

Серед багатьох факторів, що впливають на ефективність функціонування підприємств, значне місце відводиться податкам. Різноманітність податків та їх ставок, об'єктів оподаткування, строків сплати, штрафів безпосередньо впливають на фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання.

Система оподаткування є важливим питанням у функціонуванні підприємств усіх розмірів та форм власності. Для акціонерних товариств, наприклад, з метою оптимізації оподаткування та підвищення ефективності суттєвим є питання оподаткування отриманого прибутку. При запровадженні податку виведений капітал оподаткуванню підлягає низка операцій, серед яких, наприклад, виплата дивідендів на користь неплатника податків. Система оподаткування, що передбачає капіталізацію прибутку підприємств, мінімізує розмір податкових зобов'язань, одночасно прискорюючи розвиток підприємства, рівень показників, що свідчать про ефективну роботу підприємства, і, як наслідок, позитивно впливає на економіку держави загалом[6].

В Україні система оподаткування складається з податків різних класифікацій, кожна з яких має свої особливості та функціональне призначення. Роль окремого податку характеризується належністю його до певної групи згідно з існуючою класифікацією податків, що дає змогу більш повно розкрити економічну сутність податків, спрямованість і характер впливу на соціально-економічний розвиток суспільства. Прямі податки встановлюються безпосередньо на об'єкт оподаткування, а їх розмір залежить від його масштабу. Вони складають основу податкової системи країни[6].

Сьогодні прямі податки є основою податкових систем розвинутих країн світу, оскільки вони мають значні переваги перед непрямими, одна з яких полягає в тому, що пряме оподаткування дозволяє державі впливати на економічні процеси (інвестиційну діяльність, нагромадження капіталу, сукупне споживання), підприємницька діяльність.

Прямі податки впливають на фінансовий стан підприємства-платника, оскільки за допомогою прямого оподаткування держава вилучає частину своїх коштів у суб'єктів господарювання, звужуючи цим його фінансові можливості. Необхідно враховувати, як кожен податок впливає на показники фінансово-господарської діяльності підприємства, а саме на обсяг продажів, собівартість продукції, прибуток, а отже – на платоспроможність, фінансову стійкість, мобілізацію оборотних коштів підприємства. підприємство[1. с. 98].

Механізм державного регулювання бізнес-середовища на рівні країни та з боку бізнесу можливий через врахування податкової складової факторів, що впливають на економічний потенціал підприємства, наведених на рисунку 1.3.

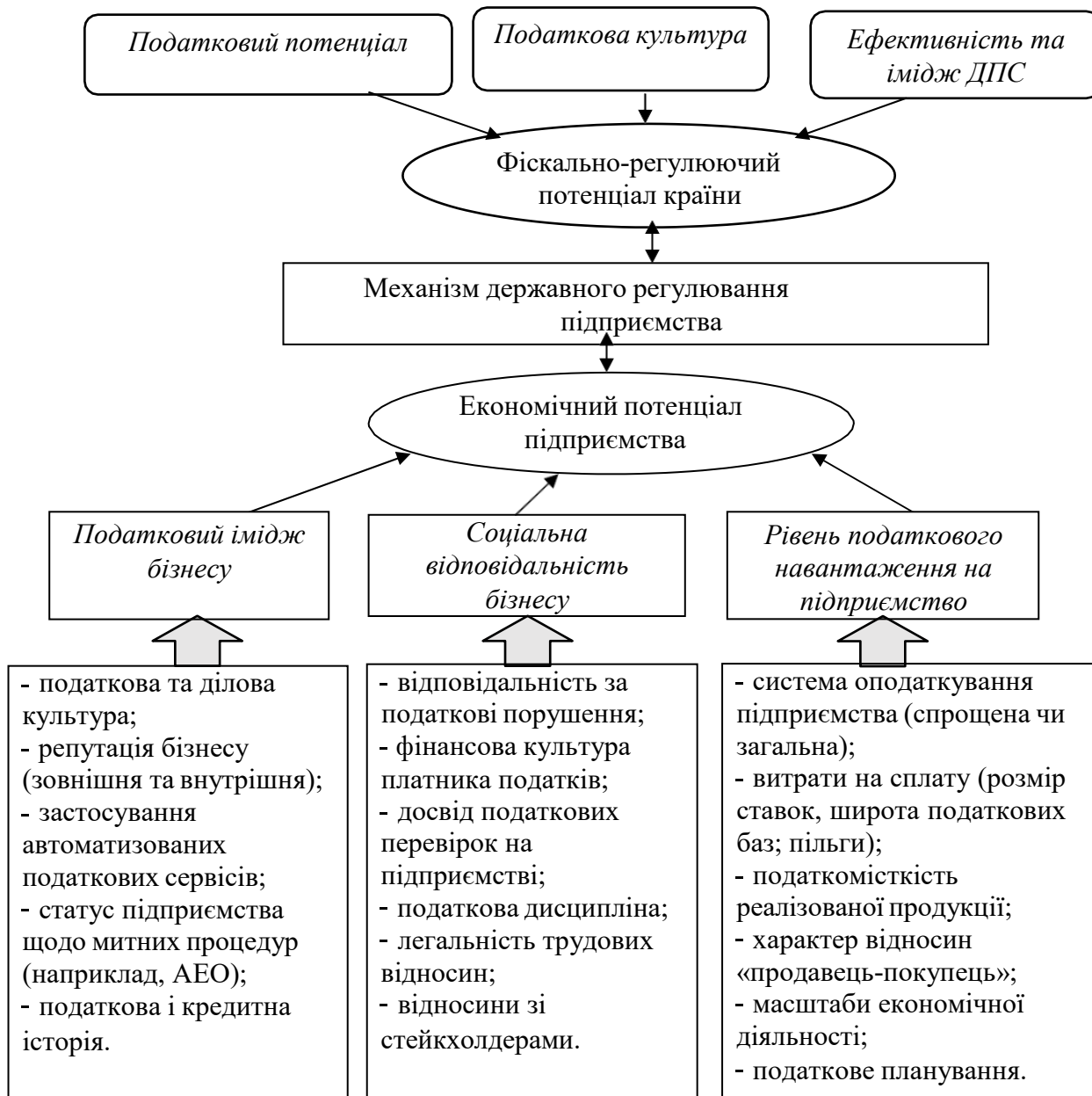

Рис.1.3 Вплив податкових факторів на фінансові результати підприємства

Джерело: авторська розробка [22].

Відповідно рис.1.3 кожен із цих елементів окремо розглядався різними вченими, але найбільше їх цікавило те, що вони тісно пов'язані. Спільним всіх цих елементів є схожий вплив на сталий розвиток підприємства та економічної системи в цілому.

Фіскальний та регуляторний потенціал виступає зовнішнім фактором, що впливає як на бізнес-середовище, так і на перспективи залучення іноземного капіталу (інвестиції чи розміщення іноземних підприємств). Вибрана модель податкової політики в країні та елементний склад податкової системи є

ключовими факторами, що впливають на такий потенціал загалом та економічний потенціал підприємств, зокрема. Такі взаємовпливи транспонуються через податкову ментальність та податкове навантаження, що сформує відповідний рівень податкової культури населення, а відтак і соціальної відповідальності бізнесу[16, с. 87].

Економічний потенціал підприємства формується під впливом податкових факторів, які можна розглядати з точки зору рівня податкового навантаження на підприємство, його соціальної відповідальності та податкового іміджу. Таким чином, податки впливають на виробничу діяльність підприємств, їх прибутковість, платоспроможність, можливість формування фінансових ресурсів, конкурентоспроможність товарів. Рівень цього впливу залежить від податкової системи - самого складу податків, рівня їх фіскальності, методи стягнення, стабільність і досконалість податкового механізму.

Зазначимо, що сутність прямих податків проявляється через їх функції. Оскільки прямі податки є одним із видів податків, то для них характерні ті ж функції, що й для всієї сукупності податків(рис.1.4).

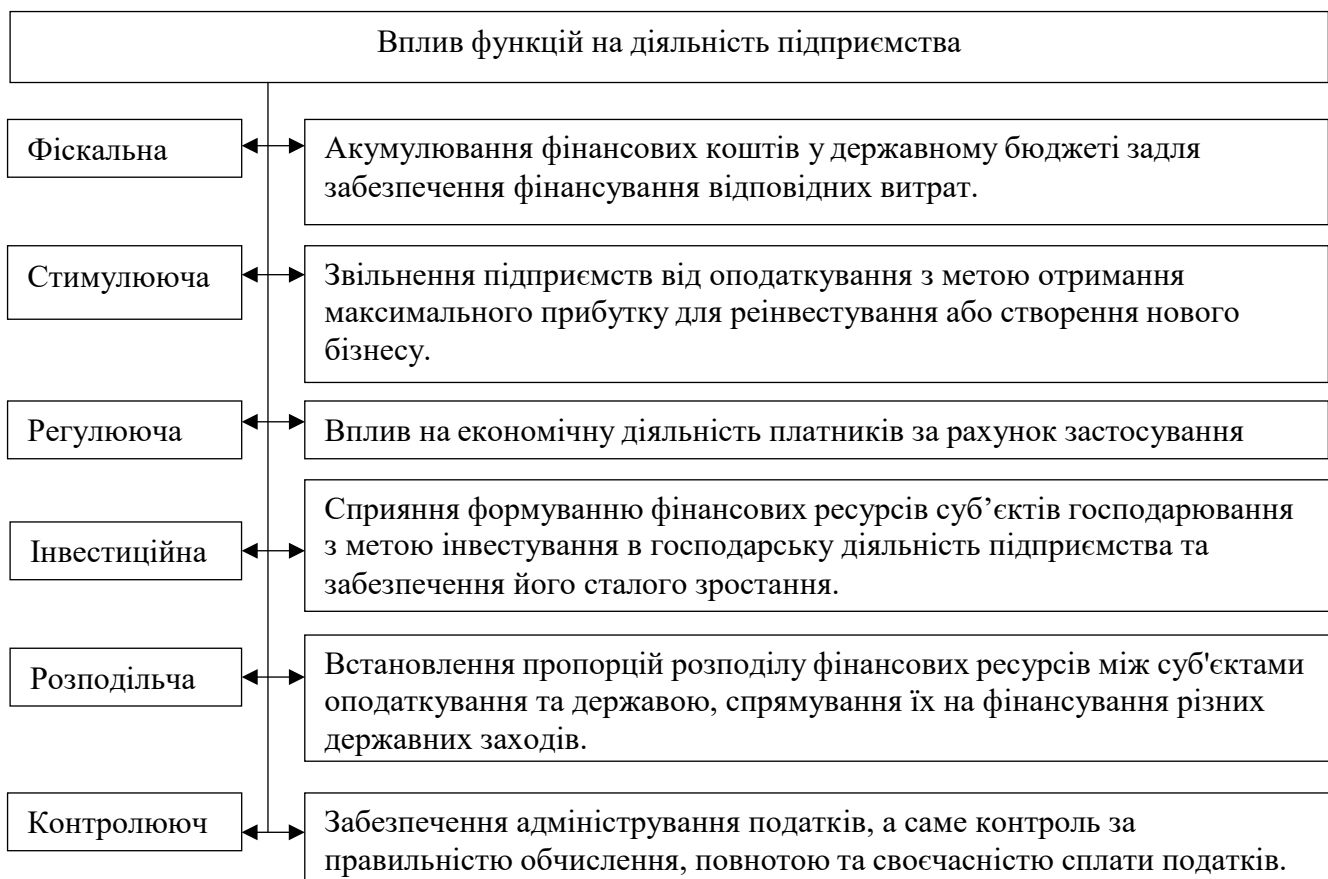

Рис.1.4. Вплив прямих податків через функції на підприємство

Джерело: авторська розробка [14, с. 163].

Чим оптимальнішими є прямі податки, тим менша частина фінансових ресурсів відволікається від господарського обороту суб'єктів господарювання, що дозволяє збільшити обсяг інвестиційної діяльності за рахунок самофінансування, відповідно, обсяг податкових надходжень до бюджету.

Розмір прямого податку, що стягується з підприємств, залежить від величини їх фінансового результату, тому сума податків, що сплачуються, може коливатися, а також підлягати комплексному обчисленню та контролю правильності визначення. Виділимо позитивні та негативні характеристики прямих податків для підприємств (рис. 1.5).

Рис.1.5 Позитивні та негативні характеристики впливу прямих податків підприємства

Джерело: авторська розробка [22].

Пряме оподаткування відображає один із важливих принципів функціонування податкової системи країни загалом - принцип справедливості,

тобто, обсяг прямих податкових платежів прямо пропорційно залежить від доходів, одержуваних юридичними чи фізичними особами. Система прямого оподаткування має забезпечувати сприятливі умови для підприємств з метою зміцнення позицій національної економіки світовому ринку. Це особливо актуальним за умов гострої потреби у фінансових ресурсах як для підприємств так і держави загалом. Система прямого оподаткування має забезпечувати формування доходної частини бюджету, обмежувати інфляцію та зростання цін, стимулювати інноваційний розвиток держави[20, с. 123].

За впливом на діяльність підприємства податки можна розділити на три групи.

До першої належать ті, що стимулюють оптимізацію виробничих фондів, мають за об'єкт ресурси (податок на землю, майно).

До другої належать такі податки, що змінюють ціну (податок на додану вартість, акциз).

«Третю групу становлять податки на фінансові результати діяльності, зокрема прибуток. Однак вплив податкових чинників не можна звести до виняткового впливу на суб'єкта господарювання. Через перекидання податків, використання різноманітних суб'єктивних факторів, таких як податкові пільги, вплив податків на фінансові результати господарювання підприємств не може бути прямим та передбачуваним» [24, с. 308].

Податкове середовище, в якому функціонує підприємство, певною мірою визначає його конкурентоспроможність поряд з якістю продукції та послуг, наявністю ефективної стратегії маркетингу і збуту, рівнем кваліфікації персоналу, технологічним рівнем виробництва, доступністю джерел фінансування тощо. Виважена податкова політика опосередковано сприяє розвитку конкуренції між суб'єктами господарювання, зменшує можливості реалізації ринкової влади монопольними суб'єктами господарювання.

Отже, податки впливають на платоспроможність і фінансову стійкість підприємства, формування його фінансових ресурсів та інвестиційну діяльність, конкурентоспроможність продукції і в цілому на поведінку підприємців щодо

будь-якої діяльності: операційної, інвестиційної чи фінансової. Останнім часом в Україні склалася ситуація, коли майже всі підприємства намагаються максимізувати прибуток саме за рахунок мінімізації оподаткування.

РОЗДІЛ 2.

ОЦІНКА ВПЛИВУ ПРЯМИХ ПОДАТКІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНО-ГОСПОДАРСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ПІРЯТИН СИРЗАВОД»

2.1. Організаційно-технічна характеристика підприємства та аналіз прямих податків ТОВ «Пірятин сирзавод»

ТОВ «Пірятинський сирзавод» - велике підприємство харчової, зокрема молочно-сировинної промисловості, розташоване у місті Пірятин Полтавської області.

Історія створення та розвитку ТОВ «Пірятинський сирзавод» розпочалася ще за часів Радянського Союзу завод був заснований у 1920 році як підприємство з виробництва сиру та олії. У 1952-1954 роках виробничу потужність заводу було розширено до 32 тонн продукції на добу. У 1969-1973 роках було збудовано нове підприємство, а виробнича потужність заводу доведена до 80 тонн переробки молока на добу.

У перший рік роботи ТОВ «Пірятинський сирзавод» зайняло лідируючі позиції з основного виду продукції - «Російські» сири. Продукція була високої якості та постачалася не лише по всій Україні, а й до інших міст колишнього СРСР. У наступні роки на заводі було відкрито цех із виробництва заміниacza незбираного молока, новий компресорний цех[17].

У жовтні 2004 року колективне підприємство «Пірятинський сирзавод» було перетворено на ЗАТ (пізніше ПрАТ) «Пірятинський сирзавод», що увійшло до складу групи компаній «Молочний Альянс».

АТ «Молочний Альянс» — компанія з централізованою 27 структурою управління фінансами, закупівлями, маркетингом, виробництвом, логістикою та збутом. До нього входять підприємства з виробництва сирів, незбираномолочної та кисломолочної продукції, підприємства зі збору та переробки молока та молочних продуктів, а також підприємства з реалізації продукції в Україні та за кордоном[17].

Після приєднання до групи компаній «Молочний Альянс» на ТОВ «Пирятинський сирзавод» (тоді ПАТ «Пирятинський сирзавод») відбулася істотна реконструкція, тобто, технічне переозброєння за рахунок збільшення виробничих потужностей та обсягів з кожним роком збільшується сировинна площа підприємства та виробництво по Україні, але найбільшу частку займає виробництво Полтавської області (рис.2.1).

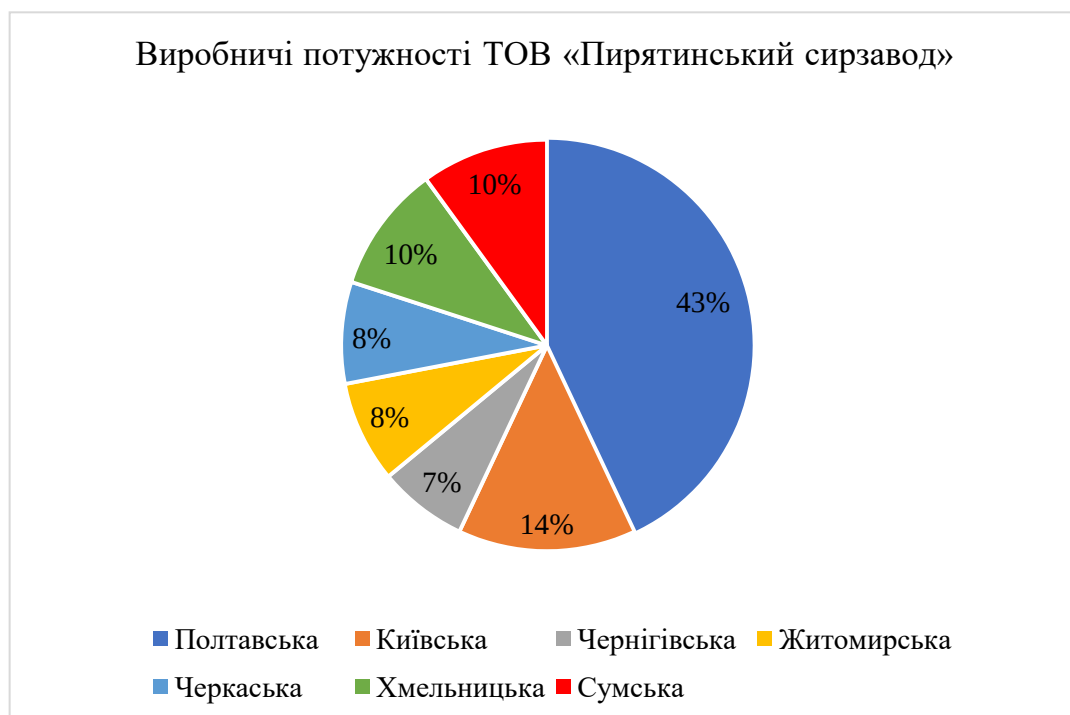

Рис. 2.1 Виробничі потужності ТОВ «Пирятинський сирзавод»

Джерело: складено автором на основі даних ТОВ «Пирятинський сирзавод»[17].

ТОВ «Пирятинський сирзавод» є юридичною особою, діє на підставі статуту і спрямовує його на повне задоволення потреб населення в продовольчих товарах, поєднуючи інтереси населення та трудового колективу.

Основним напрямком діяльності підприємства є організація закупівлі молока у сільгоспвиробників та населення та подальша ефективна переробка всіх його складових у високоякісний продукт.

Напрямки діяльності підприємства:

- виробництво твердих і плавлених сирів;
- виробництво тваринного масла, продуктів з цільного молока;
- виробництво сухої сироватки;

- оптова, роздрібна та корпоративна торгівля;
- виробництво інших харчових продуктів[17].

Цех із виробництва сиру оснащений сучасним німецьким, польським та іспанським обладнанням. У приймальному відділенні молока також встановлено 4 лінії прийому молока німецького виробництва. З метою покращення якості сировини молоко проходить бактофугу виробництва Альфа Лаваль (Швеція). Якісне миття обладнання забезпечується трьома миючими станціями (мийками SIR), що працюють в автоматичному режимі.

На ТОВ «Пирятинський сирзавод» діє система управління якістю відповідно до стандарту ISO 9001:2000.

Асортимент продукції, що сьогодні випускається Пирятинським сироварним заводом під торговою маркою «Молчний Шлях», становить понад 110 найменувань, з них понад 25 найменувань — тверді сири. В останні роки (друга половина 2000-х) підприємство збільшило обсяги виробництва твердих, плавлених сирів, а також іншої продукції, веде роботу з розширення асортименту та покращення якості продукції [17].

Протягом 2006-2007 років ТОВ «Пирятинський сирзавод» виробляв близько 40 тонн твердого сиру на добу. При цьому основні обсяги молока переробляються на тверді жирні сири, адже питома вага жирних сирів в обсязі продукції становить близько 89%, сиру «Російський» – понад 60%.

Головною особливістю та перевагою сироварної технології Пирятинського заводу є те, що сир виробляється виключно з натурального молока, без рослинних добавок, без використання сухого молока. Основним напрямом діяльності заводу є виробництво твердих та плавлених сирів. Крім того, завод виробляє суцільномолочну продукцію, сироватку суху демінералізовану та вершкове масло.

ТОВ «Пирятинський сирзавод» десятиліттями успішно працює на ринку і свідчить про те, що основними традиційними складовими такого успіху є багаторічний досвід, професійна майстерність та найсучасніше технологічне обладнання. Ще однією особливістю та перевагою є якість продукту, оскільки

він виготовляється з натурального молока, без додавання рослинних домішок або сухого молока[17].

Новий етап у розвитку бренду розпочався в 2017-2018 роках з ребрендингу торгової марки «Пирятин». Відоме українське маркетингове агентство Fedoriv консультувало товариство щодо зміни стратегії та позиціонування. Новий дизайн упаковки продукції під торговою маркою «Пирятин» має яскраво виражені кольори синього та бордового і являє собою систему взаємозамінних візерунків (паттернів) для твердих сирів, здатних адаптуватися до нових реалій, вимог, форматів і трендів. Ребрендинг проведено зі створенням оновленої стратегії бренду – «Фан», яка передбачає формування сирної культури серед шанувальників споживачів. Директор з маркетингу холдингу «Молочний Альянс» зазначив, що «якщо ти щось справді любиш, то оточуєш себе цим завжди і всюди, розповідаєш про це всім. І ця теза належним чином відображає нове позиціонування бренду»[17].

У 2020 році в компанії ТОВ «Пирятинський сирзавод» працювало 612 співробітників, а також 2 фрілансери та співробітники, що працює неповний робочий день. Навіть без урахування складного для бізнесу періоду через Covid-19 та умови карантину Пирятинський сирзавод збільшив фонд оплати праці у звітному періоді на 1 753 000 грн, порівняно з попереднім роком у 2019 році. Управління підприємством складає основі лінійної функціональної організаційної структури (Додаток Г).

Структура компанії ТОВ «Пирятинський сирзавод» складається з адміністративного, виробничого та допоміжного підрозділів. Організаційно-функціональна схема підприємства складається з трьох рівнів:

- 1 рівень - вище керівництво: виконавчий орган - голова та члени правління, головний бухгалтер, наглядова рада, ревізійна комісія. Виконавчому органу підпорядковуються керівники виробничих підрозділів: комерційний директор, директор сировини, головний інженер, завідувач виробництвом, завідувач лабораторією, уповноважений голови правління з якості;

- 2-й рівень управління складають керівники виробничо-сервісних відділів: відділ маркетингу, відділ збуту, планово-економічний відділ, бухгалтерія, інженер-сировинець, технолог, головний механік, головний інженер;

- 3-й рівень управління - безпосередньо виробничі та обслуговуючі цехи: виробничі цехи (сироробний, камера дозрівання сирів, цільномолочної продукції та масла, сирів хедерів, плавлених сирів), підготовчі виробництва (молокоприймальні пункти допоміжні служби: гараж, транспортний відділ, диспетчерський відділ). кімната, відділ головного енергетика, відділ головного механіка, компресорний цех[17].

ТОВ «Пирятинський сирзавод» веде бухгалтерський облік господарських операцій з майном та результатами його діяльності в натуральних одиницях та в узагальненому грошовому вираженні шляхом суцільного документального та взаємопов'язаного їх відображення. Облік господарських операцій здійснюється методом подвійного запису відповідно до Плану бухгалтерських рахунків у відповідних журналах, наказами та аналітичною інформацією, що складається на комп'ютерних носіях з використанням бухгалтерської програми 1-С:Бухгалтерія[17].

Проведемо фінансово-господарський аналіз ТОВ ТОВ «Пирятинський сирзавод» (табл.2.1).

Таблиця 2.1

Фінансово-господарська характеристика ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2019-2021рр.

Найменування показника	Роки			Відхилення			
				Абсол., тис. грн+/-		Відн.,%	
	2019	2020	2021	2020 /2019	2021 /2020	2019 /2020	2020 /2021
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн	1356007	1371020	1404740	-15 013	33 720	99%	98%

Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	1 286 117	1242015	1340406	44 102	98 391	104%	93%
Адміністративні витрати, тис. грн	16569	18152	18394	-1 583	242	91%	99%
Витрати на збут, тис. грн	70 815	47 107	50276	23 708	3 169	150%	94%
Прибуток (збиток) від операційної діяльності, тис. грн	0	64 229	0	-64 229	-64 229	0%	0%
Чистий прибуток (збиток), тис. грн	-62 085	37 602	-42257	-99 687	-79 859	-165%	-89%

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод» (додаток А, Б, В)[17].

Відповідно до табл.2.1 чистий дохід (виручка) від реалізації продукції протягом 2019-2021рр. мав тенденцію до зростання та у 2021р. становив 1404740 тис.грн., що відповідно собівартість реалізованої продукції також в 2021р. зросла на 93% порівняно з 2020р. Адміністративні витрати зросли у 2020р. порівняно до 2019р. та у 2021 році майже лишилися на рівні 2020р. це пов'язано із стабільністю ставкою мінімальна заробітної плати. Прибуток від операційної діяльності у 2020р. становив 64229 тис. грн, а у 2019р. та 2021р. ТОВ «Пирятинський сирзавод» покрити всі свої витрати, але при цьому не отримав жодного прибутку.

Чистий прибуток було зафіксовано лише у 2020р. – 37602 тис.грн, але у 2019р. та 2021р. підприємство мало збитки, тому доцільно провести оцінку ліквідності підприємства (табл.2.2.).

Таблиця 2.2

Оцінка ліквідності ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2019-2021рр.

Назва показника	Джерело інформації	2019	2020	2021	Теоретично достатнє значення
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможність)	Ф.№1, (р.1165 + р.1160) : р.1695	0,06	0,31	0,09	Більше 0,2
2. Проміжний коефіцієнт покриття балансу	Ф.№1, (р.1125 +...+ р.1165) : р.1695	0,38	0,40	0,24	Більше 0,7-0,8
3. Коефіцієнт покриття балансу	Ф.№1, р.1195 : р.1695	1,13	1,37	1,17	Більше 2-2,5
4. Частка оборотних коштів у активах	Ф.№1, р.1195 : р.1300	0,78	0,79	0,84	Збільшення
5. Частка власних оборотних коштів у запасах	Ф.№1, (р.1195 – р.1695) : (р.1100 + р.1110)	0,21	0,44	0,16	Більше 0,5

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод» (додаток А, Б, В) [17].

Відповідно до табл.2.2. коефіцієнт абсолютно ліквідності у 2020р. становив 0,31 – це відповідає теоретично достатньому значенні, але у 2019р. – 0,06 та у 2021р. – 0,09, відповідно, показує, яка частина короткострокових боргових зобов'язань не може бути покрита грошима та їх еквівалентами у вигляді ліквідних цінних паперів та депозитів, тобто ТОВ «Пирятинський сирзавод» мало не ліквідні активи.

Проміжний коефіцієнт покриття балансу у 2019р. – 0,38, у 2020р.- 0,40, у 2021р. – 0,24, тобто, показники є не відповідає — теоретично достатньому значення, а це в свою чергу характеризує нездатність підприємства швидко вивільняти кошти з господарського обороту та гасити боргові зобов'язання.

Частка оборотних коштів у активах протягом 2019-2021рр. має тенденцію до збільшення, що відповідає теоретична достатньому значення, що характеризує частину власних оборотних коштів, яка знаходиться у грошовій формі, відповідно у підприємства частка почала зростати, а частка власних

оборотних коштів у запасах - не відповідає теоретично достатньому значенню, що характеризує недостатність власних коштів для формування запасів підприємства, тому потрібно проаналізувати майновий стан (табл.2.3).

Таблиця 2.3

Майновий стан ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2019-2021рр.

Назва показника	Джерело інформації	2019	2020	2021	Теоретично достатнє значення
1. Вартість всього майна	Ф.№1, р.1300 або р.1900	479 754	502 364	629 877	Вартість майна повинна зростати порівняно з попередніми періодами
2. Вартість власних коштів підприємства	Ф.№1, р.1495	84 677	122 258	78 730	Вартість власного капіталу повинна зростати порівняно з попередніми періодами
3. Вартість власних оборотних коштів	Ф.№1, р.1195 – р.1695	43 136	108 546	78 206	Вартість власних оборотних коштів повинна зростати порівняно з попередніми роками
4. Коефіцієнт зносу	Ф.№1, р.1012 : р.1011	0,64	0,67	0,69	Зменшуватись і бути меншим 0,5
5. Коефіцієнт придатності	Ф.№1, 1 - р.1012 : р.1011	0,36	0,33	0,31	Збільшуватись і бути більшим 0,5

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод» (додаток А, Б, В) [17].

Згідно з табл.2.3 вартість всього майна ТОВ «Пирятинський сирзавод» зростає, що означає правильність і доцільність інвестування фінансових коштів в активи. Вартість власних коштів та власних оборотних коштів підприємства протягом 2019-2021рр. має тенденцію до зменшення, що свідчить про залежність від кредитів та зовнішніх інвестицій, тому слід проаналізувати фінансову стійкість підприємства (табл.2.4).

Коефіцієнт зносу у 2019р. – 0,64, у 2020р. – 0,67, у 2021р.- 0,69, показує, яка частина вартості основних засобів переноситься на готову продукцію. Рівень зносу вважається високим, якщо цей коефіцієнт $> 0,5$. Чим менше значення показника, тим кращий технічний стан основних засобів, тому у ТОВ «Пирятинський сирзавод» дуже сильно зношується обладнання.

Коефіцієнт придатності у 2019р. – 0,64, у 2020р. – 0,67, у 2021р.- 0,69, яка частина основних засобів придатна для експлуатації, тобто, не списана на витрати на діяльність, чим більше значення показника, тим краще технічний стан основних засобів, в ТОВ «Пирятинський сирзавод» низька придатність основних засобів.

Таблиця 2.4

Фінансова стійкість ТОВ «Пирятинський сирзавод» за 2019-2021рр.

Назва показника	Джерело інформації	2019	2020	2021	Теоретично достатнє значення
1. Коефіцієнт співвідношення позичених і власних коштів	Ф.№1, (р.1595 + р.1695+ р.1700) : р.1495	4,67	3,11	7,00	Менше 1
2. Коефіцієнт автономії	Ф.№1, р.1495 : р.1300 (1900)	0,18	0,24	0,12	Більше 0,5
3. Коефіцієнт маневреності власних коштів	Ф.№1, (р.1195 – р.1695) : р.1495	0,51	0,89	0,99	Якомога більший
4. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	Ф.№1, (р.1595 + р.1695 + р.1700) : р.1900	0,82	0,76	0,88	Менше 0,5
5. Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	Ф.№1, р.1595 : (р.1595 + р.1495)	0,44	0,42	0,57	Зменшення коефіцієнта
6. Коефіцієнт фінансового левереджу	Ф.№1, р.1595 : р.1495	0,77	0,73	1,31	Менше 0,5
7. Показник заборгованості кредиторам	Ф.№1, р.1610+р.1615+р.1620+р.1625+р.1630 : р. 1300	0,13	0,17	0,15	Якомога менший

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод» (додаток А, Б, В) [17].

Відповідно до табл.2.4 коефіцієнт співвідношення позичених і власних коштів у 2019р. – 4,67, у 2020р. – 3,11, у 2021р. - 7, показує, скільки гривень власного капіталу припадає на 1 грн. залучений капітал, а також характеризує фінансову стійкість підприємства.

Коефіцієнт автономії протягом 2019-2021рр. не відповідає теоретично достатньому значенню, що характеризує ступінь залежності підприємства від зовнішніх запозичень.

Коефіцієнт маневреності власних коштів у 2019р – 0,51, у 2020р. – 0,89, у 2021р. – 0,99 показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу та коефіцієнт фінансового левереджу більше 0,5, що не відповідає теоретично достатньому значенню, характеризує не здатність підприємства виконувати свої зовнішні зобов'язання за рахунок використання власних коштів та його залежність від позикових джерел.

Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів та 2019р. – 0,44, у 2020р. – 0,42, у 2021р. – 0,57, це означає відношенню вартості довгострокових кредитів і позик до суми джерел формування власних коштів підприємства і довгострокових позик, тобто, ТОВ «Пирятинський сирзавод» має велику залежність від кредиторів.

Показник заборгованості кредиторам, що відображає кількість оборотів за кредиторською заборгованістю протягом року, ТОВ «Пирятинський сирзавод» у 2021р. – 0,15 має тенденцію до зменшення, тобто, зменшує підприємство кредиторську заборгованість.

Проаналізуємо показники ділової активності підприємства ТОВ «Пирятинський сирзавод» (табл.2.5).

Таблиця 2.5

**Аналіз ділової активності ТОВ «Пирятинський сирзавод»
за 2019-2021рр.**

Назва показника	Джерело інформації	2019	2020	2021	Теоретично достатнє значення
1. Загальна оборотність капіталу	р.2000 (ф.№2) : р.1300 (ф.№1)	2,83	2,73	2,23	Збільшення

2. Оборотність готової продукції	p.2000 (ф.№2) : p.1103 (ф.№1)	-	-	-	Збільшення
3. Оборотність запасів	p.2000 (ф.№2) : p.1100 (ф.№1)	11,25	9,63	5,33	Збільшення
4. Оборотність дебіторської заборгованості	p.2000 (ф.№2) : p.1125 + p.1130 + ... + p.1155 (ф.№1)	10,20	11,00	11,08	Збільшення
5. Середній строк обороту дебіторської заборгованості	p.1125 + p.1130 + ... + p.1155 (ф.№1) : p 2000 (ф.№2) x 360	0,10	0,09	0,09	Зменшення
6. Оборотність кредиторської заборгованості	p.2000 (ф.№2) : p.1615 (ф.№1)	24,59	17,26	15,44	Збільшення
7. Середній строк обороту кредиторської заборгованості	p.1615 (ф.№1) : p.2000 (ф.№2) x 360	0,04	0,06	0,06	Зменшення
8. Фондовіддача необоротних активів	p.2000 (ф.№2) : (p.1011 – p.1012) (ф.№1)	13,23	13,82	14,25	Збільшення
9. Оборотність власного капіталу	p.2000 (ф.№2) : p.1495 (ф.№1)	16,01	11,21	17,84	Збільшення

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод» (додаток А, Б, В) [17].

Загальна оборотність капіталу та оборотність готової продукції протягом 2019-2021рр. має тенденцію до зменшення, демонструє неефективність управління власним капіталом підприємства.

Оборотність запасів у 2019р. – 11,25, у 2020р. – 9,63, у 2021р. – 5,33, свідчить про не ефективне виробництво, що існує потреба в оборотних коштах для його організації.

Оборотність дебіторської заборгованості у 2019р. – 10,2, у 2020р. – 11, у 2021р. – 11,08, показник ділової активності, що вказує на ефективність управління боргом клієнтів та інших боржників.

Середній строк обороту дебіторської заборгованості у 2020р. відбулося зменшення показника до 0,09 та у 2021р. показник лишився на рівні попереднього та показує середню кількість днів, необхідні стягнення боргу.

Оборотність кредиторської заборгованості у 2021р. збільшився відповідно до попередніх, тобто в скільки разів протягом досліджуваного періоду підприємство оплачує свої рахунки, тобто, швидка оборотність кредиторської

заборгованості (обіг кредиторської заборгованості), призведе до збільшення коштів знадобиться підприємству для фінансування поточної діяльності.

Фондовіддача необоротних активів ТОВ «Пирятинський сирзавод» має тенденцію до збільшення, тобто, демонструє ефективність використання основних засобів підприємства. Значення показника вказує, скільки вироблено продукції та скільки надано послуг на кожну гривню фінансових коштів, вкладених у основні фонди.

Оборотність власного капіталу становить у 2019р. – 16,01, у 2020р. – 11,21, у 2021р. – 17,84, демонструє ефективність управління капіталом компанії. Як і кожен абсолютний показник, величина прибутку не завжди характеризує ефективність діяльності підприємства. Отже, щоб оцінити ефективність діяльності підприємства, отриманий прибуток необхідно співвідносити з понесеними витратами — поточними (собівартість продукції) і авансовими (активи або їх частини). Відношення прибутку до вищевказаних витрат являє собою рентабельність підприємства (табл.2.6).

Таблиця 2.6

**Показник рентабельності ТОВ «Пирятинський сирзавод»
за 2019-2021рр.**

Назва показника	Джерело інформації	2019	2020	2021	Теоретично достатнє значення
1. Рентабельність продаж	Ф.№2, р.2190 : р.2000 x 100%	0,0%	4,7%	0,0%	Більше 20%
2. Рентабельність операційної діяльності	Ф.№2, р.2190 : (р.2050 + р.2130 + р.2150 + р.2180) x 100%	0,0%	5,0%	0,0%	Більше 20%
3. Рентабельність від усіх видів діяльності до оподаткування	Ф.№2, р.2290 : (р.2050 + р.2130 + + р.2150 + р.2180) x 100%	0%	3%	0%	Більше 20%
4. Рентабельність капіталу	(р.2290, ф.№2) : р.1300, ф.№1 x 100%	0%	7%	0%	Більше 20%

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пирятинський сирзавод» (додаток А, Б, В) [17].

Відповідно до табл.2.6. рентабельність продаж у 2020р. становив 4,7%, але у 2021р. продаж були не рентабельними, тому операційного прибутку не отримує підприємство на кожну гривню реалізованої продукції.

Рентабельність операційної діяльності у 2019р. та 2021р. становить 0, свідчить про не ефективність операційних витрат, пов'язаних з формуванням собівартості продукції, загально управлінської та маркетингової діяльності та інших операційних витрат.

Рентабельність від усіх видів діяльності до оподаткування та рентабельність капіталу показує не ефективність операційних витрат, пов'язаних із формуванням собівартості продукції, загальногосподарською та збутовою діяльністю та інших операційних витрат, тобто, ТОВ «Пирятинський сирзавод» не ефективно використовує власний капітал та фінансові ресурси.

Проаналізуємо справляння прямих податків ТОВ «Пирятинський сирзавод» протягом 2019-2021рр. (рис.2.2).

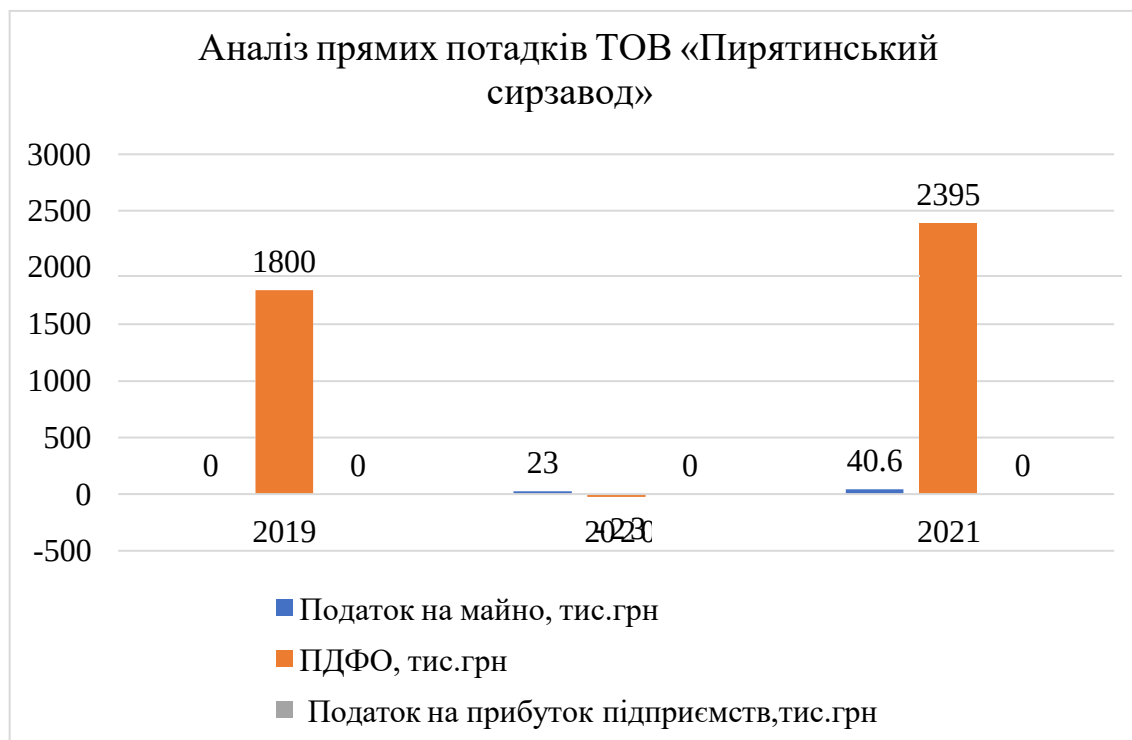

Рис.2.2. Аналіз прямих податків ТОВ «Пірятин сирзавод» протягом 2019-2021рр., тис.грн

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пірятинський сирзавод» (додаток А, Б, В) [17].

Відповідно до рис.2.1 у зв'язку із збитковістю підприємства за 2019-2021р. податок на прибуток не нараховувалися, це пов'язано з пандемією Covid-19, оскільки підприємства не могли ефективно працювати. ПДФО у 2019р. – 1800 тис.грн, оскільки працівник підприємства сплачують його зі своєї заробітної плати.

У 2020р. ТОВ «Пірятин сирзавод» здійснював господарську діяльність, тому сплатив ПДФО – 7765 тис.грн. та у 2021р. підприємство здійснювало малоефективну діяльність, тому суми податків зменшилися відповідно.

Отже, фінансового-господарська діяльність ТОВ «Пірятин сирзавод» проводилася протягом 2019-2021рр. не стабільно, про що вказують показники ділової активності та ліквідності, підприємство має велику кількість кредиторської заборгованості, тому являється не рентабельним та погано сплачує податки.

2.2. Аналіз впливу прямих податків на економічну діяльність підприємства ТОВ «Пірятин сирзавод»

У сучасних умовах глибокої економічної та політичної кризи в Україні проблема забезпечення високого рівня податкового навантаження як на рівні держави, так і на рівні окремих підприємств набуває особливого значення. Посилення загроз із боку довілля, зростаючі темпи інфляції, подорожчання основних видів ресурсів призводять до неминучого зростання неплатоспроможності підприємств.

Податкова система є одним із найважливіших факторів сприятливого бізнес-клімату в державі. Хоча на рішення інвесторів розвивати бізнес у будь-якій країні впливає цілий комплекс інституційних факторів, зокрема наявність

ефективного державного управління, чесної судової системи, системи гарантування прав власності, наявність різноманітних джерел фінансового ресурси, ступінь розвитку фондового ринку тощо, саме податкова система є найбільш чутливим елементом, який може як знецінити позитивний вплив цих чинників, так і, навпаки, навіть за наявності інституційних проблем схилити інвестору прийняти позитивне рішення щодо розвитку бізнесу в країні[25, с.46].

Податки ТОВ «Піратин сирзавод» впливають на платоспроможність і фінансову стійкість підприємства, формування його фінансових ресурсів та інвестиційну діяльність, конкурентоспроможність продукції і в цілому на поведінку підприємств щодо будь-якої діяльності: операційної, інвестиційної чи фінансової. Останнім часом в Україні склалася ситуація, коли майже всі підприємства намагаються максимізувати прибуток саме за рахунок мінімізації оподаткування[17].

Податок на додану вартість та мита ТОВ «Піратин сирзавод» призводять до загального зростання цін, обмеження купівельної спроможності споживачів, обмеження обсягів виробництва та реалізації продукції, накопичення нереалізованого товару, тимчасового відволікання оборотних коштів, збільшення виробництва витрати та кінцева вартість продукції; зменшення прибутку. Єдиний суспільний внесок призводить до збільшення собівартості продукції та зменшення прибутку, збільшення кінцевої вартості продукції. Податок на прибуток підприємств ТОВ «Піратин сирзавод» веде до прямого розподілу прибутку, тобто, прямий зв'язок між сумою податків та поточними витратами господарської діяльності. Прибуток, що є основним власним джерелом фінансових ресурсів у розвиток виробництва, може бути критерієм оцінки впливу цих податків на діяльність підприємств. Податок на прибуток сплачується у складі прибутку, отриманого підприємством, і тому істотно впливає на функціонування суб'єктів господарювання, оскільки при цьому скорочуються можливості розширеного відтворення[27].

На ефективність діяльності підприємств ТОВ «Піратин сирзавод» впливають також збори на обов'язкове пенсійне та соціальне страхування. Ці

збори впливають на діяльність підприємства опосередковано, оскільки включаються у собівартість продукції та конвертуються в ціни для населення. Економічний результат — зменшення платоспроможного попиту кінцевого споживача, отже, зменшення обсягу виробництва та зменшення загального прибутку підприємства. Для визначення величини податкового навантаження для ТОВ «Пірятин сирзавод» використовуються як абсолютні, так і відносні характеристики. Абсолютними показниками є сума всіх податків і зборів, що підлягають сплаті до бюджетів і цільових фондів за звітний період, та суми окремих податків і зборів, зокрема податку на прибуток підприємств, податку на доходи фізичних осіб, податку на додану вартість, єдиного соціального внеску[33, с. 122].

Оцінити вплив податків на діяльність ТОВ «Пірятин сирзавод» можна за допомогою прибутку, який є основою джерела фінансових ресурсів для розвитку виробництва. Сплата податку на прибуток може бути частиною отриманого підприємством прибутку, а отже, може суттєво впливати на суб'єктів господарювання (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Показник податку на прибутки підприємств ТОВ «Пірятинський сирзавод» за 2019-2021рр.

Назва	Роки		
	2019	2020	2021
Поточний податок на прибуток	-	-	-
Зміна відстроченого податку на прибуток пов'язана з :	-	-	-
Виникнення чи списання тимчасових різниць	-	-	-
Збільшення чи зменшення ставки оподаткування	-	-	-
Усього витрат з податку на прибуток підприємств		-	

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Пірятинський сирзавод» (додаток А, Б, В) [17].

Відповідно до табл. 2.7 у зв'язку із збитковістю підприємства ТОВ «Пірятин сирзавод» протягом 2019-2021рр. податок на прибуток не нараховувався, а також відстрочення податкові активи та зобов'язання протягом даного періоду не нараховувалися. Особливістю впливу податку на прибуток підприємств є також те, що це податок коригує і знижує податкове навантаження на ТОВ «Пірятин сирзавод» стосовно іншим податковим платежам, тобто, це можна зробити, включивши чи виключивши різні податки з валових доходів та витрат. В ТОВ «Пірятин сирзавод» сплачує досить велику кількість податкових платежів, більша частина яких включається до валових витрат підприємства, і цим зменшує податкове зобов'язання з податку на прибуток[17].

Прямі податки впливають на ТОВ «Пірятин сирзавод» наступним чином:

- обмеження розміру чистого прибутку;
- обмежена залежність між податками та чистим прибутком;
- прямий вплив на величину чистого прибутку;
- прямий вплив на подальшу структуру розподілу чистого прибутку;
- формування фонду споживання і фонду накопичення (інвестиції);
- збільшення собівартості продукції та зменшення прибутку;
- збільшення кінцевої собівартості продукції;
- збільшення кінцевої вартості продукції;
- загальне підвищення цін – обмеження купівельної спроможності споживачів[17];
- обмеження обсягу виробництва та реалізації;
- накопичення нереалізованого товару;
- тимчасове відволікання (імобілізація) оборотних коштів;
- обмеження перерозподілу прибутку – пряма залежність між сумою податків та поточними витратами господарської діяльності[17].

Отже, в сучасних умовах податки є основною формою доходів держави, крім цієї суто фінансової функції, податковий механізм використовується для економічного впливу держави на суспільне виробництво, його динаміку і структуру, на розвиток науково-технічного прогресу. Прямі податки

підприємств мають безпосередній вплив на кінцеві фінансові результати бізнесу, а отже, з одного боку, виступає важливим важелем державного регулювання економіки, а з іншого – є перешкодою до стабільного розвитку національної економіки та її масштабної модернізації. Збільшення податкового навантаження на бізнес і населення, збільшення штрафних санкцій та посилення адміністрування податків, запровадження нових реєстрів не допоможуть вивести бізнес із тіні та покращити бізнес-клімат.

РОЗДІЛ 3.

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ВПЛИВУ ПРЯМИХ ПОДАТКІВ НА ЕКОНОМІЧНО-ГОСПОДАРСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

На сьогоднішній день податкова система в Україні нерівномірна та непропорційна стосовно суб'єктів оподаткування, вона не забезпечує ефективного перерозподілу фінансових ресурсів за одночасного стимулювання ділової активності, що негативно позначається на темпах економічного зростання країни в цілому. Основною проблемою є надмірна кількість податкових платежів та пільг, завищені податкові ставки, складні механізми оподаткування, що призводить до неефективної політики у напрямку розвитку та впровадження системи державного управління, спрямованої на забезпечення фінансової стійкості держави[38].

Податковий кодекс України передбачає прямі податки, що сплачуються суб'єктами під час здійснення виробничо-господарської діяльності. Кожен із платежів має законодавчо встановлену податкову базу, що визначається конкретним видом діяльності платника. Таким чином, порядок їх нарахування різний за кількістю та обсягом, що, отже, неоднаково впливає на формування та розподіл доходів (прибутку) підприємств. У таких умовах суб'єкти підприємництва отримують різні конкурентні можливості для розвитку власного бізнесу, що спричиняє зростання тіньового сектора економіки та веде до скорочення податкових надходжень до бюджету країни[22].

Податкова система з її прийомами та методами стягнення податків не стимулює вітчизняних платників до більш ефективної роботи та сплати податків до бюджетів усіх рівнів, тому підприємства шукають способи зменшення або ухилення від сплати податків та зборів, оскільки вони пов'язані з тим, що:

- пряма форма оподаткування вимагає складного механізму обліку об'єкта оподаткування та збору податків, виникають труднощі у визначенні того, що стосується доходів;

- збір прямих податків вимагає високого рівня контролю, розширення податкового апарату, так як має місце приховування доходів та ухилення від сплати податків[37, с. 28];

- прямі податки пов'язані з можливістю ухилення від сплати податків через недосконалість фінансового контролю та наявності комерційної таємниці;

- пряме оподаткування вимагає певного розвитку ринкових відносин, оскільки реальна ринкова ціна і, отже, реальний прибуток можуть формуватися лише за умов реального ринку;

- існує надмірне податкове навантаження, що призводить до економічних та фіскальних проблем, спонукає платників податків шукати шляхи ухилення від сплати податків, збільшує можливості для корупції, розвиває неформальний сектор тощо;

- пряме оподаткування не є стабільним джерелом наповнення державного бюджету, податок на прибуток є результатом діяльності компаній;

- прибутковий податок може виступати ефективним податковим інститутом лише за умови досягнення державою певного етапу економічного розвитку, інакше він не функціонує повноцінно;

- невідповідність моделі сплати податку на прибуток міжнародним стандартам[35];

- при нарахуванні та сплаті податку на прибуток відбувається необґрунтоване збільшення податкових пільг, що затримує надходження до державного бюджету, ускладнює роботу податкових органів, оскільки ці пільги не є ні регуляторами, ні стимулами для бізнесу;

- складність розрахунку оподатковуваного доходу, що створює проблему для контролюючих органів, оскільки платник податків постійно намагається уникнути оподаткування або приховати частину прибутку. Така ситуація спонукає державу створювати нові заходи контролю за прибутками підприємств та заходи щодо забезпечення ефективного бухгалтерського обліку, а також запроваджувати дедалі жорсткіший механізм відповідальності за порушення податкового законодавства[35];

- об'єкти оподаткування нестабільні, їх розмір коливається в процесі циклічного розвитку економіки. Великою проблемою існування податків є наявність тінізації доходів в Україні. Проблема не стільки в тому, що держава отримає менше надходжень до державного та місцевих бюджетів, скільки в тому, що тіньова економіка конкурує з легальною та використовує ухилення від сплати податків як конкурентну перевагу на ринку[29, с. 330].

У процесі пошуку шляхів удосконалення прямого оподаткування в Україні існує необхідність вивчення світового досвіду гармонізації прямого оподаткування, а саме:

- оптимізувати співвідношення між прямими та непрямими податками;
- підвищення рівня відповідальності платників податків за своєчасну та повну сплату платежів до бюджету;
- упорядкувати перелік прямих податкових пільг для юридичних і фізичних осіб та виключити необґрунтовані.
- з метою стимулювання розвитку діяльності підприємств в Україні доцільно запровадити інвестиційні податковв кредити або інвестиційних податкових знижок[18, с. 336].

Пропозиції щодо вдосконалення системи впливу прямого оподаткування господарську діяльність підприємства:

- оптимізація співвідношення між прямими та непрямими податками, насамперед у напрямку гармонізації та диференціації ставок податку на прибуток юридичних та фізичних осіб;
- удосконалення порядку адміністрування прямих податків;
- упорядкування надання пільг юридичним і фізичним особам;
- усунення необґрунтованих пільг щодо податку на прибуток, які спотворюють вартісні показники в економіці та знижують конкурентоспроможність виробників[14, с. 221].

Для формування ефективної податкової політики щодо вдосконалення системи впливу прямого оподаткування господарську діяльність підприємства рекомендується проводити у такій послідовності:

- 1) оцінка стану фінансово-господарську діяльність підприємства;
- 2) визначення перспективних напрямів розвитку виробництва та джерел фінансування;
- 3) розрахунок податків з урахуванням оцінки стану діяльності підприємства;
- 4) розрахунок податків з урахуванням перспективних напрямів розвитку підприємств;
- 5) вибір оптимальної організаційної форми бізнесу з метою мінімізації податкових платежів;
- 6) аналіз можливості зменшення податкової бази за рахунок використання прямих та непрямих податкових пільг відповідно до чинного законодавства;
- 7) розробка обґрунтованої та законодавчо регламентованої методики визначення об'єкта та податкової бази щодо поточної діяльності;
- 8) розробка методики визначення об'єктів та податкової бази з урахуванням перспективного плану розвитку підприємства;
- 9) оцінка ефективності податкової політики та впливу на прибутковість бізнесу[11, с. 575].

З урахуванням досвіду розвинених країн можуть бути запропоновані такі шляхи вдосконалення системи прямого оподаткування в Україні:

- впровадження у вітчизняну практику загальноприйнятих у міжнародній практиці методів обчислення та оптимізації податкових різниць з податку на прибуток організацій;
- планомірне покращення податкового середовища (необхідно створити сприятливе середовище для активізації підприємницької діяльності, забезпечити рівність всіх платників податків перед чинною правовою системою);
- поступове зниження податкового навантаження на національну економіку з урахуванням збалансованості бюджетної системи[39, с. 44];

- поступове спрощення податкової системи за рахунок скорочення кількості податків і зборів. Податок на прибуток підприємств має бути інтегрований[41];
- підвищення фіскальної ефективності податку на прибуток за рахунок удосконалення системи адміністрування, оптимізації податкових пільг та розширення податкової бази за рахунок скорочення масштабів ухилення від сплати податків;
- постійне підвищення рівня відповідальності платників податків за своєчасну та повну сплату належних до бюджету платежів, у тому числі встановлення матеріальної та кримінальної відповідальності, з одночасним заохоченням та моральним стимулюванням до сплати податків;
- загальне вдосконалення порядку адміністрування прямих податків;
- на державному рівні формування податкової культури населення та платників податків[40].

Отже, пряме оподаткування відбиває одне із важливих принципів функціонування податкової системи країни загалом - принцип справедливості. Це пояснюється тим, що сума платежів за прямими податками прямо пропорційна доходам, отриманим юридичними або фізичними особами. Система прямого оподаткування має забезпечувати сприятливі умови для здійснення суб'єктами господарювання економічної діяльності з метою зміцнення позицій національної економіки на світовому ринку. Це набуває особливої актуальності в умовах гострої потреби у фінансових ресурсах як суб'єктів господарювання, так і держави загалом. На наш погляд, система прямого оподаткування має забезпечувати формування доходної частини бюджету, обмежувати інфляцію та зростання цін, стимулювати інноваційний розвиток держави.

Стратегічним напрямом у формуванні державної політики прямого оподаткування юридичних і фізичних осіб повинно стати забезпечення переходу від переважно фіскальних до регулюючих і стимулюючих функцій податків. Реалізація такого напрямку спроможна забезпечити зменшення частки збиткових підприємств, зниження рівня тіньової економічної діяльності, що в

кінцевій формі створює можливості для розширення бази оподаткування, активізації підприємницької діяльності. Реформування системи прямого оподаткування в напрямках посилення регулюючих і стимулюючих функцій прямих податків повинно здійснюватись в контексті зменшення податкового навантаження на економіку, удосконалення способів адміністрування податків, оптимізації структури податків, усунення причин зростання податкової заборгованості.

ВИСНОВКИ

Дослідивши прямі податки та їх вплив на економічно-господарську діяльність підприємств на прикладі ТОВ «Пірятин сирзавод» ми дійшли висновку:

Прямі податки є вагомим грошовим регулятором соціально-економічної діяльності, вони є не лише важливим джерелом формування ресурсів державного бюджету, а й важливим інструментом державного регулювання доходів платників, інвестицій, накопичення капіталу, ділової активності, сукупного споживання та інших важливих факторів цілісності, стабільності та розвитку суспільства. Механізм дії системи прямого оподаткування має бути відрегульований таким чином, щоб він сприяв розвитку виробництва, накопиченню капіталу, наряду економіки у бік наукомісткого та капіталомісткого виробництва.

Прямі податки впливають на платоспроможність і фінансову стійкість підприємства, формування його фінансових ресурсів та інвестиційну діяльність, конкурентоспроможність продукції і в цілому на поведінку підприємців щодо будь-якої діяльності: операційної, інвестиційної чи фінансової. Останнім часом в Україні склалася ситуація, коли майже всі підприємства намагаються максимізувати прибуток саме за рахунок мінімізації оподаткування.

ТОВ «Пірятинський сирзавод» - велике підприємство харчової, зокрема молочно-сировинної промисловості, розташоване у місті Пірятин Полтавської області. ТОВ «Пірятинський сирзавод» є юридичною особою, діє на підставі статуту і спрямовує його на повне задоволення потреб населення в продовольчих товарах, поєднуючи інтереси населення та трудового колективу.

Основним напрямком діяльності підприємства є організація закупівлі молока у сільгоспвиробників та населення та подальша ефективна переробка всіх його складових у високоякісний продукт.

Фінансово-господарська діяльність ТОВ «Пірятин сирзавод» проводилася протягом 2019-2021рр. не стабільно, про що вказують показники

ділової активності та ліквідності, підприємство має велику кількість кредиторської заборгованості, тому являється не рентабельним та погано сплачує податки.

Прямі податки підприємства ТОВ «Пірятин сирзавод» мають безпосередній вплив на кінцеві фінансові результати бізнесу, а отже, з одного боку, виступає важливим важелем державного регулювання економіки, а з іншого – є перешкодою до стабільного розвитку національної економіки та її масштабної модернізації. Збільшення податкового навантаження на бізнес і населення, збільшення штрафних санкцій та посилення адміністрування податків, запровадження нових реєстрів не допоможуть вивести бізнес із тіні та покращити бізнес-клімат.

Пропозиції з щодо впливу прямих податків на господарську діяльність підприємства полягають насамперед у вдосконаленні податкової системи та переорієнтації прямого оподаткування з переважно фіскального спрямування на механізм зі складним поєднанням фіскальної, регулюючої та стимулюючої складових. Дана трансформація має стимулювати підприємства до створення та розширення високопродуктивних виробництв, активізувати інвестиційну та інноваційну діяльність, забезпечувати підтримку соціально-економічного балансу, сприяти зміцненню державних фінансів. Система прямого оподаткування має бути побудована таким чином, щоб збільшення виробництва призводило до зниження податкового навантаження на одиницю продукції, а збільшення доходів бюджету не відбувалося за рахунок збільшення кількості податків та податків. ставкам, а рахунок збільшення суми прибутку суб'єктів господарювання та доходів населення. За рахунок підвищення економічної активності суб'єктів господарювання можна домогтися збільшення податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів, тому це має стати одним із стратегічних напрямів податкової політики держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Балашова О. В. Податкова система : посібник / О. В. Балашова, Г. О. Роганова. Краматорськ : ДДМА, 2016. 259 с.
2. Березовська С.В. Оподаткування податком на доходи фізичних осіб заробітної плати в Україні: досвід країн Європейського Союзу та шляхи вдосконалення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Випуск 55. Том2. С. 27-31.
3. Бойко, О.. Удосконалення механізму справляння ПДФО для розвитку громад в умовах децентралізації. *Ефективність державного управління*, (66), 2021. с. 154–164.
4. Господарський кодекс України. Кодекс України; Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 30.08.2022).
5. Гоцак Ю. Заходи реформування прямого оподаткування в Україні. *Науковий блог*. 2014. URL: <https://naub.ua.edu.ua/2014/zahodyreformuvannyapryamoho-opodatkovannyavukrajini/> (дата звернення 30.08.2022).
6. Грановська І. В. Вплив оподаткування на економічну діяльність підприємств. *Молодий вчений*. № 1(41) 2017. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/1/135.pdf> (дата звернення 30.08.2022).
7. Дубровський В.І. Реформа оподаткування доходів підприємств (корпоративного податку) як ключова частина ліберальної податкової реформи в Україні. 2016. № 5. URL: <http://iset-ua.org/ru/doslidzhennya/item/46-reformaopodatkovannj-pributku-liberal>. (дата звернення 30.08.2022).
8. Думчиков М. О. Використання досвіду країн ЄС у побудові якісної податкової системи. *National law journal: theory and practice*. 2017. № 5 (27). С. 73–78.

9. Думчиков М. О. Зарубіжний досвід країн ЄС у сфері удосконалення системи оподаткування та доцільність його застосування в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. №4. С. 142-147.
10. Каламбет (Юдіна) С.В., Ткаченко В.Є. Податки як інструмент вирівнювання фінансових результатів діяльності суб'єктів господарювання. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 5. С. 350-356.
11. Кміть В.М., Лазунда А.В. Перспективи і напрями вдосконалення оподаткування доходів фізичних осіб із використанням зарубіжного досвіду. *Інфраструктура ринку*. 2019. Випуск 37. С. 575-583.
12. Козаренко Л. В. Вплив прямих податків на людський розвиток. Л. В. Козаренко. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. №8. С. 47-51.
13. Косач І.А., Жаворонок А.В., Марусяк Н.В. Сучасний стан прямого та непрямого оподаткування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 20, Ч. 2. С. 67-71.
14. Крисоватий А. І. Теоретико-організаційні домінанти та практика реалізації податкової політики в Україні. Тернопіль: Карт-бланш, 2015. 371с.
15. Круш, В. І., Подвігіна, Б.М., Сердюк П. В. Економіка підприємства : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2015. 20с.
16. Озерчук О. В. Фіскальна ефективність прямих податків в Україні та фактори, що на неї впливають. *Інвестиції: практика та досвід*. Сер. : Економічна наука. 2014. №8. С. 87-92.
17. Офіційний сайт ТОВ «Пирятинський сирзавод».URL. <https://milkalliance.com.ua/company/enterprises/piryatinskij-sirzavod/> (дата звернення 30.08.2022).
18. Павленко О. П. Шляхи вдосконалення податкового менеджменту в сільськогосподарських підприємствах. *Облікова, фінансова та управлінська діяльність підприємств в умовах нестійкої економіки*. 2020. – С. 336-346
19. Паєнтко Т.В., Савченко Ю.М. Теоретичні засади класифікації перекладання податків. *Бізнес Інформ*. 2018. № 12. С. 393-399.

20. Пасічний М.Д. Податкова політика України в сучасних умовах. *Вісник Одеського національного університету*. 2016. Вип. 7 (2). С. 123–128.
21. Податкова система : навч. посіб. за заг. ред. В. Л. Андрущенка. - К.: «Центр учбової літератури», 2015. 416 с.
22. Податковий кодекс України Кодекс України; Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI.URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>(дата звернення 30.08.2022).
23. Податкова система: Навчальний посібник / [Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін.]; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. – Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. 402 с.
24. Податкова система [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Ю. Б. Іванов, В. Ф. Тищенко, О. Є. Найдено та ін. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 408 с.
25. Подік І. І. Оцінювання сучасного стану податкової безпеки України. *Економіка та держава*. 2017. № 4. С. 46–51.
26. Подолянчук О.А., Коваль Н.І., Гудзенко Н.М. Облік в фермерських господарствах: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 374 с.
27. Попова Л.М. Регуляторна політика у сфері підприємницької діяльності в Україні. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm 2017 4 32(дата звернення 30.08.2022).
28. Ревенко О. В. Вплив податкових факторів на результати діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2021. № 8. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9145> (дата звернення 30.08.2022).
29. Садовенко М. М., Арієнчук А. М. Проблеми та шляхи вдосконалення системи прямого оподаткування в Україні. *Бізнес Інформ*. 2019. №12. С. 325–331.
30. Синютка Н. Г. Трансформація оподаткування та податкових процедур в інформаційному суспільстві: теоретичний концепт. *Облік і фінанси*. 2019. № 3. С. 100–106.

31. Сماشнюк О. В. Аналіз надходження прямих та непрямих податків до бюджету України. *Інноваційний розвиток: освіта та наука XXI століття*. 2018. №3. С. 16-22.
32. Соколовська А.М. Фіскальна політика в Україні та її макроекономічні наслідки. *Фінанси України*. 2014. №. 11. С. 17–32.
33. Ткачук Н. Вплив податкового навантаження на діяльність суб'єктів господарювання в умовах реформування фінансової системи України. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2015. № 4. С. 121-128.
34. Толуб'як В.С. Державне регулювання трудоzайнятості та працеефективності механізмами пенсійної системи. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 3, 2020. URL: <http://www.du.pauka.com.ua/?op=1&z=1588> (дата звернення 30.08.2022).
35. Толуб'як В.С., Горин В.П. Податкове регулювання процесів споживання в контексті впливу на суспільний добробут. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2020. № 1. URL: http://el-zbirn-du.at.ua/2020_1/28.pdf (дата звернення 30.08.2022).
36. Томнюк Т.Л. Концептуальні підходи до визначення сутності прямих та непрямих податків. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2019. Вип.1 (73). С. 183-195.
37. Удосконалення податкової системи України в контексті викликів та загроз, спричинених поширенням COVID-19. Аналітична записка / за ред. О. Драган, С. Брехова, О. Нагорічної. Ірпінь: НДІ фіскальної політики, 2020. 96 с.
38. Corporate Tax Rates 2019. URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-taxcorporate-tax-rates.pdf> (дата звернення 30.08.2022).
39. Podolianchuk O.A. Accounting and information support of tax calculations. *The scientific heritage*. 2020. №51. P. 44-54.

40. PWC (2016), United States. Corporate – Taxes on corporate income»URL:<http://taxsummaries.pwc.com/uk/taxsummaries/wwts.nsf/ID/UnitedStatesCorporate-Taxes-on-corporate-income>(дата звернення 30.08.2022).

41. Tax Rates Online. URL: <https://home.kpmg.com/xx/en/home/services/tax/taxtools-and-resources/taxrates-online.html>. (дата звернення 30.08.2022).

ДОДАТКИ